

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V MESTNI KNJIŽNICI GROSUPLJE ZA LETO 2023

www.gro.sik.si

Poslanstvo

- Omogočamo in spodbujamo dostop do širokega nabora človekovega znanja, izkušenj, informacij in idej vsem skupinam prebivalcev.
- Spodbujamo razvoj branja, bralne kulture in pismenosti.
- Spodbujamo vseživljenjsko učenje.
- Smo prostor učenja, srečevanja, ustvarjanja in navdiha v lokalni skupnosti.

Vizija

- Knjižnica je prostor za branje, učenje, druženje, ustvarjalnost, knjižnica povezuje ljudi v lokalni skupnosti s svetom idej in informacij ter podpira lokalno identiteto.

Vrednote

- Zaposleni ustvarjamo skupno podobo knjižnice kot informacijskega, izobraževalnega, kulturnega in socialnega središča lokalne skupnosti.
- Zaupamo v svobodo branja, učenja, raziskovanja.
- Naše storitve so strokovne, delamo v medsebojnem zaupanju, s poslušom do vsakega obiskovalca.

1. PREDSTAVITEV OKOLJA DELOVANJA KNJIŽNICE

Mestna knjižnica Grosuplje je osrednja knjižnica za območje občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje. Knjižnično mrežo poleg osrednje knjižnice v Grosupljem sestavljata krajevni knjižnici v občini Ivančna Gorica in na Vidmu v občini Dobropolje. Zaradi tradicije delovanja dejavnosti v preteklosti in predvsem zaradi prostorskih omejitev v krajevni knjižnici v Ivančni Gorici so organizacijske enote zavoda še izposojevališča na Krki, v Stični, Šentvidu in Višnji Gori. Za naše okolje je značilno, da v zadnjem obdobju število prebivalcev raste. Poleg naravnega prirasta se povečuje število prebivalcev tudi zaradi priseljevanja v nove stanovanjske objekte, ki so bili zgrajeni zaradi ugodne prometne povezave z glavnim mestom. Starost prebivalcev je v našem okolju nižja od slovenskega povprečja, ki je v letu 2021 znašala 43,8 let, v Grosupljem 40,9, v Ivančni Gorici 40,4 in v Dobropolju 43,4 let. Delež mladih do 15 let je v vseh treh občinah višji od slovenskega povprečja, ki je leta 2021 znašal 15,1 %, v naših občinah pa je najvišji v Ivančni Gorici, kjer znaša 18,5 %, v Grosupljem 17,7 % in v Dobropolju 15,7 %. V knjižnico pa je vpisan tudi najvišji delež mladih do 15. leta. V Ivančni Gorici imamo srednjo šolo, večina mladih pa se dnevno vozi na šolanje v ostala šolska središča ali bivajo v študijskih središčih. Velika dnevna migracija je značilna tudi za zaposlene.

V naši sredini živijo tudi številne družine priseljencev predvsem iz bivših jugoslovanskih republik in manjša skupina romske etnične skupnosti. Proces izgradnje knjižnične zbirke zahteva dobro poznavanje potreb vseh uporabnikov glede na neprestane spremembe družbenega okolja in knjižnega trga.

2. CILJI, KI JIH ŽELIMO Z LETNIM NAKUPOM URESNIČITI

Nakup novega gradiva smo planirali po Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, ki določa prirast vsaj 200 enot na 1000 prebivalcev. Povprečno ceno enote

knjižničnega gradiva smo ovrednotili na približno 23,5 €, pri tem pa poleg občinskih in državnih planiramo tudi pomemben delež lastnih sredstev od zamudnin in članarin.

Strategija nakupa temelji na analizi in poznavanju založniške produkcije, obstoječe knjižnične zbirke ter potreb okolja. Vsi ti dejavniki vplivajo na izbor knjižničnega gradiva, da se gradi, bogati in posodablja temeljna zbirka, ki v največji možni meri odgovarja na ugotovljene potrebe in interese občanov vseh generacij in skupin.

Z nakupom novega gradiva bomo dosegali naslednje cilje:

- zagotavljali splošno dostopnost raznovrstne in kakovostne založniške produkcije v vseh treh Občinah z načrtovanim prirastom (nakup, dar, zamenja) 200 enot knjižničnega gradiva na 1000 prebivalcev,
- občanom zagotavljali zbirko, ki bo aktualna in prilagojena njihovim potrebam in ciljem nacionalne kulturne politike s premišljenim izborom gradiva po vsebinskih kriterijih na tradicionalnih in novih medijih,
- sledili bomo standardnim priporočilom o obsegu in sestavi knjižnične zbirke z nabavo 50 % naslovov leposlovja ter 50 % naslovov strokovnega gradiva, od tega bo 25% - 30% naslovov gradiva za mladino, kjer bo razmerje med leposlovjem in strokovnim gradivom enak kot pri odraslih, če bo le-tega dovolj na tržišču,
- poudarek pri izbiri gradiva je na izvirni slovenski klasični in sodobni literaturi, humanistiki, nakupu znanstvene in strokovne ter kakovostne prevodne literature z namenom uresničevanja kulturnih, izobraževalnih, informacijskih, raziskovalnih in socialnih potreb mladine in odraslih v okolju knjižnice,
- zagotavljali bomo pogoje za razvijanje bralne in informacijske pismenosti,
- omogočali dostop gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami (velike črke, zvočne knjige, e-knjige ipd.),
- dopolnjevali domoznansko zbirko z gradivom o naših krajih in ljudeh z namenom ohranjanja pisne dediščine o naših krajih in ljudeh ter spodbujali kulturno identiteto in povezanost prebivalcev s krajem.

3. ZAKONSKE PODLAGE

Naloge splošne knjižnice opredeljuje Zakon o knjižničarstvu, ki določa tudi način financiranja, ustanavljanje knjižnic in nadzor nad delovanjem. Mestna knjižnica Grosuplje deluje v skladu z ustanovitvenim aktom, veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi akti, strokovnimi priporočili in standardi ter temeljnimi dokumenti, ki usmerjajo nabavno politiko v splošnih knjižnicah.

Zakon o knjižničarstvu, Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002, 92/15;

Odlok o ustanovitvi Mestne knjižnice Grosuplje, Uradni list RS, št. 13/2004, 39/2007, 66/2008;

Uredba o osnovnih storitvah knjižnic, Uradni list RS, št. 29/2003;

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, Uradni list RS, št. 73/2003, 70/2008;

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018 – 2028);

Manifest o splošnih knjižnicah; IFLA/UNESCO, 1994;

Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022-2027

Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2023 (NP-NKG-2023)

Za pomoč pri izgradnji kvalitetne knjižnične zbirke upoštevamo še:

Rampih, S.: Nabavna politika v splošnih knjižnicah, 2010

Novljan, S.: Navadna knjižnična zbirka. Dostopno na:

<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SIDOC-HDPFV2>

4. VSEBINSKA IZHODIŠČA ZA LETNI PRIRAST GRADIVA

Letni prirast nakupa v knjižnici temelji na izhodiščih, ki so opredeljeni v strokovnih priporočilih, s spremljanjem potreb naših bralcev in uporabnikov, na podlagi analize okolja in poznavanju temeljne knjižnične zbirke.

Pri izbiri novega gradiva bomo zasledovali kriterij aktualnosti, zastopanosti različnih vrst knjižničnega gradiva ter tematskih področij.

- Aktualnost – zagotovili jo bomo z novimi naslovi z vseh področij človekovega ustvarjanja, z gradivi, ki prinašajo nova strokovna in znanstvena spoznanja, z novimi izdajami klasičnih literarnih del, s posodabljanjem referenčne zbirke ter z odpisom zastarelega gradiva.
- Zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva: na 1000 prebivalcev planiramo 200 enot knjižnega, 150 naslovov serijskih publikacij. Pomemben delež bo predstavljal nakup elektronskih in zvočnih knjig v slovenskem jeziku ter elektronskih podatkovnih zbirk, ki so dostopne na daljavo. Ponudba in povpraševanje se zmanjšuje za AV medije, ker se pojavljajo na tržišču novi načini dostopa za uporabnike. Poudarek pa bo pri nabavi drugih virov, kot so npr. razglednice, fotografije in kartografsko gradivo za domoznansko zbirko ter didaktične igrače za otroke in mladino.
- Zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij: delež naslovov za strokovno bo znašal 50% in 50% za leposlovno gradivo. Pri nakupu strokovnega gradiva bomo zbirko dopolnjevali tako, da bodo vsa področja enakomerno zastopana s temeljno strokovno literaturo različnih nivojev zahtevnosti. Pri leposlovju bodo zastopani različni jeziki in kulture ter žanri ter različni nivoji zahtevnosti.

Podatki o zbirki in načrtovanem nakupu

Organizacijska enota	Število prebivalcev*	Število enot knjižničnega gradiva		Odprtost / ur na teden ¹
		Zaloga (2021)	načrtovan nakup	
Osrednja knjižnica Grosuplje	20.469	110.662	3.555	57 ur
Enota Dobropolje	3.761	23.826	741	30 ur
Enota Ivančna Gorica	17.090	88.693	2.648	57 ur

Organizacijska enota	Število Elektronskih knjig	Število Zvočnih knjig
Osrednja knjižnica Grosuplje	265	100
Enota Dobropolje		
Enota Ivančna Gorica		

Z nakupom novega gradiva bomo občanom zagotovili knjižnično zbirko, ki bo aktualna, prilagojena potrebam okolja in ciljem kulturne politike in bo odgovorila na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja. Razvijali bomo bralno in informacijsko pismenost. Upoštevali bomo značilne in posebne potrebe okolja posamezne knjižnice v naši mreži in načrtovali nakup elektronskih in zvočnih knjig v slovenskem jeziku, ki bodo neomejeno dostopne članom skozi celo leto.

A) Informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja

• Po podatkih Statističnega urada Slovenije na dan 1.1 2022

Informacijske potrebe

Upoštevali bomo informacijske potrebe otrok, mladine in odraslih s celotnega območja. Načrtujemo tudi nakup e-bralnikov za izposajo e-knjig, če bodo ustrezni na tržišču. Tako bo knjižnica zadovoljila potrebe uporabnikov po novih informacijskih tehnologijah, sledila bo razvoju novih oblik gradiva, še posebej spletnim ter tako pripomogla k informacijskemu opismenjevanju prebivalstva. S posebno pozornostjo bomo izbirali:

- splošna informativna gradiva na klasičnih in elektronskih medijih,
- gradiva z informacijami javnega značaja,
- gradiva, ki ljudem pomagajo pri organizaciji njihovega vsakdanjega življenja,
- gradiva z informacijami za poznavanje lokalnega okolja,
- gradiva, ki prinašajo informacije o varstvu potrošnikov, civilne družbe, varstvu narave, človekovih pravic...).

Izobraževalne potrebe

Prednost in poudarek pri nabavi bo na klasičnem in elektronskem gradivu, ki:

- vključuje temeljna znanja vseh strok in disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti,
- posodablja temeljno zbirko,
- prinaša komentarje, razlage,
- je namenjeno mladim uporabnikom in populaciji, ki se šola,
- je namenjeno permanentnemu izobraževanju v okviru prostočasnih aktivnosti,
- služi učenju novih tehnologij in medijev,
- je namenjeno osebni rasti in razreševanju težav.

Raziskovalne potrebe okolja

Temeljno zbirko bomo dopolnili z deli v klasični in elektronski obliki za otroke, mladino in odrasle, ki:

- posamezna področja obravnavajo poglobljeno,
- predstavljajo analize raziskav z različnih strokovnih področij,
- predstavljajo nove metode in pristope,
- spodbujajo posameznike za raziskovanje lokalnega okolja.

Kulturne potrebe okolja bomo zagotovili:

- z nabavo kvalitetnih leposlovnih literarnih del (nagrajenih) za otroke, mladino in odrasle,
- z nabavo kvalitetnih glasbenih posnetkov in igranih filmov za otroke mladino in odrasle,
- z izborom kvalitetne strokovne in poljudno strokovne literature z različnih področij umetnosti,
- z organiziranjem literarnih večerov, razstav in vodenjem bralnih srečanj za otroke, mladino in odrasle.

B) Razvijali bomo bralno kulturo in informacijsko pismenost

Razvijanje in promocijo branja in bralne kulture bomo omogočali z dostopom do različnih kakovostnih del za otroke, mladino in odrasle, še posebej se bomo osredotočili na:

- nakup gradiva za začetno fazo branja (igralne knjige, slikanice s kvalitetnim besedilom in ilustracijami),
- nakup kvalitetne literature za otroke in mladino, poudarek bo na večjem številu izvodov gradiv, ki so na priporočilnih seznamih in so bila nagrajena (Zlata hruška),
- organiziranje bibliopedagoških dejavnosti za otroke, mladino in odrasle (ure pravljic, igralne ure, pogovori o knjigah, ustvarjalne delavnice, razstave, literarna branja, Z igro do branja),

- izbor leposlovnih knjig za odrasle z zastopanostjo vseh žanrov in nivojev zahtevnosti,
- nakup izvirne slovenske literature in prevodov zahtevnejšega leposlovja,
- organizacijo predstavitev avtorjev in aktualnih del,
- svetovanje bralcem ob izposoji, z namenom, da dvigujemo potrebo po branju kvalitetnih del domačih avtorjev in prevodov zahtevnejšega leposlovja.

V vseh enotah bomo še naprej vodili različne oblike za spodbujanje branja zahtevnejšega leposlovja. Bralni krožki za odrasle potekajo v vseh naših enotah (Bralni študijski krožek – Knjiga velika, Branje ob kmečki peči; Bralni klub Dobrevoljci, Bralni klub Kranjska čbelica). Naši zaposleni so tudi med najbolj aktivnimi vnašalci na portalu Dobreknjige.si.

Razvijanje bralne in informacijske pismenosti bomo spodbujali z:

- nakupom strokovnih del in priročnikov, ki imajo razlage, recenzije, kritike, ustrezna kazala in preglednice,
- nakupom posodobljenih izdaj referenčne literature,
- z nakupom gradiva s področja računalništva na različnih medijih,
- dostopom in uporabo elektronskih medijev.

V vseh enotah knjižnice bomo organizirali izobraževanje za uporabo sistema COBISS/Moja knjižnica in elektronskih baz podatkov ter izvajali izobraževanja za uporabo sodobne tehnologije.

C) Upoštevali bomo značilne in posebne potrebe okolja

V knjižnico je vključen visok delež dijakov in študentov, ki se dnevno vozi v šolo, zato z nabavno politiko upoštevamo njihove potrebe po študijskem gradivu in storitvah.

Na našem območju živi skupina Romov, za katere bomo kupili vse dostopne naslove gradiva v romskem jeziku ter nadaljevali z organiziranjem prireditev za spodbujanje branja, bralnih navad in informacijske pismenosti. Za romske otroke bomo izvajali delavnice za spodbujanje branja

Pridobili bomo vse dostopno domoznansko gradivo o naših krajih in ljudeh, ki ga bomo uspeli najti na tržišču, nadaljevali bomo z nakupom starih razglednic.

Sodelovali bomo z vsemi tremi domovi za ostarele na našem območju ter organizirali izposajo gradiva z dostavo na domu po pošti za starejše in invalide.

D) Načrtovan obseg nakupa in zastopanosti zvočnih in e-knjig v zbirki

V knjižnici dopolnjujemo zbirko zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku v skladu s ponudbo na obeh portalih in v sorazmerju s potrebami uporabnikov po poslušanju in branju s pomočjo sodobne tehnologije. Prednost izposoje e-knjig je poleg 24-urne dostopnosti vse dni v letu tudi možnost povečanja števila hkratnih izposoj trenutno iskanega naslova ter s tem povečanje dostopnosti. Slabovidni bralci si lahko pri e-knjigah povečajo velikost črk. Zvočne knjige so še posebej prijazne za osebe, ki ne zmorejo več samostojnega branja in za otroke, ki še ne znajo brati. Za spodbujanje izposoje zvočnih in e-knjig bomo tudi v letu 2023 skrbeli, da bodo našle poti do bralca s pomočjo usposobljenih strokovnih delavcev tako pri vsakodnevnem delu na izposoji kot z organiziranjem oblik usposabljanja za posamezne ciljne skupine. Načrtujemo nakup 265 licenci e-knjig v slovenskem jeziku in 100 novih naslovov zvočnih knjig.

5. UPOŠTEVANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE IN POVEZOVANJE Z DELEŽNIKI ZA IZBOLJŠANJE VSEH ELEMENTOV KNJIŽNIČNEGA SISTEMA

Mestna knjižnica Grosuplje se pri izvajanju poslanstva povezuje znotraj svoje knjižnične mreže, in v okviru OOK ter po potrebi s celotnim knjižničnim prostorom v slovenskem prostoru in tudi izven meja. Vstop v katerokoli enoto naše knjižnice pomeni dostop do gradiva, ki ga knjižnica hrani kot tudi dostop do gradiva, ki ga v svoji zbirki nima. Le-tega uporabnikom zagotovimo z enotno člansko izkaznico, ki mu omogoča izposajo v vseh naših enotah. Iskano gradivo pa mu glede na njegove potrebe dostavimo tudi z medoddelčno izposajo. Gradiva, ki ga naša knjižnica ne hrani, bralcem zagotovimo z medknjižnično izposajo iz vseh vrst knjižnic v Sloveniji in iz tujine. Pri medknjižnični izposoji je prva izbira izposoja gradiva iz našega območja, če je iskano gradivo na območju na voljo. Načrtujemo do 300 izposoj iz cca 30 knjižnic po Sloveniji, od tega 60 % iz območja osrednje Slovenije, do 4 izposoje pričakujemo tudi iz tujine.

Pri izvajanju poslanstva in promociji knjižničnih zbirk se povezujemo z javnimi zavodi in društvi v našem okolju, še posebej z vrtci, osnovnimi šolami in srednjo šolo v naši sredini. V skladu s poslanstvom izvajamo bibliopedagoške dejavnosti in sodelujemo pri organiziranju kulturnih dogodkov, pri izvajanju nacionalnega projekta Rastem s knjigo, pri projektu Jaz berem oz. Zeleni bralec/bralčica, ki ga izvajamo z vsemi osnovnimi šolami v vseh treh občinah delovanja, ipd.

Knjižnično zbirko bomo promovirali s svetovanjem ob izposoji ter z bibliopedagoškimi in biblioandragoškimimi dejavnostmi za različne ciljne skupine, z organiziranjem literarnih večerov in predavanj, s ponudbo dobrih knjig v prostorih knjižnice in preko spletne strani ter s povezavami na portal Dobreknjige.si.

V Mestni knjižnici Grosuplje smo se leta 2017 pridružili pilotnemu projektu skupne nabave in obdelave gradiva z Mestno knjižnico Ljubljana, ki ga je s podporo Ministrstva za kulturo vodilo Združenje splošnih knjižnic. Po zaključku projekta in izkazanih pozitivnih učinkih smo se z MKL dogovorili, da se pri procesu nabave in obdelave gradiva zaradi pozitivnih učinkov projekta še nadalje povezujemo.

Grosuplje, 7. 11. 2022

Urška Emeršič, l. r.

direktorica